

Еймър Тауълс

ЕДИН АРИСТОКРАТ В МОСКВА

София, 2018

Преводът е направен по изданието:

Amor Towles

A Gentleman in Moscow

Viking, An imprint of Penguin Random House LLC, 2016

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

Copyright © 2016 by Cetology, Inc.

© Любомир Николов-Нарви, превод, 2018

© Фиделия Косева, корица, 2018

© Издателство „Изток-Запад“, 2018

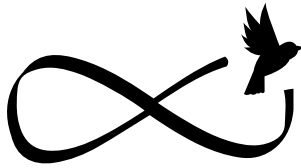
ISBN 978-619-01-0213-7

ЕЙМЪР ТАУЪЛС

ЕДИН
АРИСТОКРАТ
В МОСКВА

Превод от английски
Любомир Николов-Нарви

СЕРИЯ „КРАСНОГЛЕД“

„Творци на съвпадения“, Йов Блум

„Тежък дар“, Уилям Кент Крюгер

„Животът, който загърбваме“, Алън Ескенс

„Еуфория“, Лили Кинг

„Момичето от Бруклин“, Гийом Мюсо

„Лято по френски“, София Наш

„Един аристократ в Москва“, Еймър Тауълс

МОСКВА, ОК. 1922 Г.

На Стокли и Есме

Прекрасно помня аз
как то дойде при нас със тихи стъпки,
за да остане завинаги със нас,
като мелодия, като горска котка.
И на кого сега сме нужни?
На този въпрос и на всички други
аз ще отговоря със сведени очи,
додето кротко си обеля круша.
Но сетне с лек поклон ще се сбогувам,
след себе си вратата ще притворя
и с тиха радост ще навляза
в поредната прохладна пролет.
Но зная аз и още нещо:
туй, що търсим, няма да открием
сред шумата, окапала през лани,
паважа на Сенатския площад покрила,
то не е и във урните надгробни,
ни в сините пагоди, все китайски,
ни в техните изящни дреболийки.
Дори не е на Вронски в походната мехка,
ни в първия куплет, ни в целия сонет,
известен като номер XXX, дори
на масата с ролетката и там го няма –
на двадесет и седем. Нито на червено.¹

„Къде е тя сега?“ (стих 1–19)
Граф Александър Илич Ростов
1913 г.

¹ Превод Румен Леонидов.

21 юни 1922 г.

ПОКАЗАНИЯ НА ГРАФ АЛЕКСАНДЪР ИЛИЧ РОСТОВ
ПРЕД ИЗВЪНРЕДНАТА КОМИСИЯ НА НАРОДНИЯ
КОМИСАРИАТ ПО ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

СЪДЕБНИ ЗАСЕДАТЕЛИ:

гругарите В. А. Игнатов, М. С. Заковски, А. Н. Косарев

ОБВИНИТЕЛ:

А. И. Вишински

Обвинител Вишински: Представете се.

Ростов: Граф Александър Илич Ростов, носител на ордена „Свети Андрей“, член на Жокейския клуб, Майстор на лова.

Вишински: Загръжете си титлите; те не са нужни никому. За протокола: вие ли сте Александър Ростов, роден в Санкт Петербург на 24 Октомври 1889 година?

Ростов: Да, същият.

Вишински: Преди да започнем, трябва да кажа, че не помня някога да съм виждал сако с толкова много копчета.

Ростов: Благодаря ви.

Вишински: Това не беше комплимент.

Ростов: В такъв случай преизвиквам ви на дуел.

[Смях.]

Заседател Игнатов: Тишина в залата.

Вишински: Какъв е настоящият ви адрес?

Ростов: Апартамент 317 в хотел „Метропол“, Москва.

Вишински: Откога живеете там?

Ростов: От пети септември 1918 година Почти четири години.

Вишински: А професията ви?

Ростов: На аристократ не му трябва професия.

Вишински: Много добре. Как си прекарвате времето?

Ростов: Ходя на гости, беседвам. Чета, размишлявам. Обичайната рутина.

Вишински: И пишете стихове?

Ростов: Имам слабост към перото.

Вишински: [Повдига брошура] Вие ли сте авторът на това дълго стихотворение от 1913 година: „Къде е тя сега“?

Ростов: Така казвам.

Вишински: Защо написахте стихотворението?

Ростов: То само пожела да бъде написано. Просто така се случи, че сегях на едно определено бюро в една определена сутрин, когато то реши да наложи това желание.

Вишински: И къде точно беше това?

Ростов: В южния салон на „Спокоен час“.

Вишински: „Спокоен час“?

Ростов: Нашето рогово имеие в Нижни Новгород.

Вишински: Ах, да. Разбира се. Колко уместно. Но да се върнем на вашето стихотворение. Тъй като се появи точно тогава – през суровите години след неуспешната революция от 1905 г., – мнозина го сметнаха за призив към действие. Вие ли се съгласили с тази оценка?

Ростов: Всяко стихотворение е призив към действие.

Вишински: [Преглежда записките си] А през пролетта на следващата година напуснахте Русия и заминахте за Париж...?

Ростов: Струва ми се, че помня разцъфтелите ябълки. Тъй че да, навярно е било пролет.

Вишински: 16 май, по-точно. Сега разбираме причините за вашето доброволно изгнание; дори изпитваме известно съчувствие към действията, които са предизвикали вашето бягство. Сега обаче ни интересува забръщането ви през 1918 г. Питахме се дали гоидохте с намерението да се вдигнете на оръжие и ако е тъй, то дали за или против революцията.

Ростов: Боя се, че отдавна ми е минало времето да се вдигам на оръжие.

Вишински: Тогава защо се върнахте?

Ростов: Мъчно ми беше за климата.

[Смях.]

Вишински: Граф Ростов, вие изглежда не оценявате тежестта на вашето положение. Нито пък оказвате необходимото уважение на сегащите пред вас.

Ростов: Навремето царицата имаше същите оплаквания от мен.

Игнатов: Прокурор Вишински, може ли...

Вишински: Думата има заседател Игнатов.

Игнатов: Няма съмнение, граф Ростов, че мнозина в залата са изненадани да ви видят тъй чаровен; аз обаче не се изненадвам ни най-малко. Историята ни учи, че царът е висша цел на експлоататорската класа. Но намирам за изненадващо, че авторът на въпросното стихотворение тъй явно се е превърнал в човек без цел.

Ростов: Аз пък си мислех, че човеешката цел е известна само на Бога.

Игнатов: Нима? Колко удобно за вас.

[Комисията се оттегля за 12 минути.]

Игнатов: Александър Илич Ростов, вземайки предвид собствените ви показания, можем само да приемем, че прозорливият дух, който написа стихотворението „Къде е тя сега?“, се е поддал безнадежно на упадъка на своята класа – и сега представлява заплаха за самите идеали, които някога е изповядвал. Въз основа на това бихме били склонни да ви изведем от тази зала и да ви изправим до стената. Но някои във висшите кръгове на партията ви зачисляват сред героите на дореволуционната кауза. Поради това настоящата комисия изразява становището, че трябва да се върнете в онзи хотел, който толкова ви допада. Но не се заблуждавайте: ако някога отново стъпите извън „Метропол“, ще бъдете разстрелян. Следващият!

Подписи:

В. А. Игнатов

М. С. Заковски

А. Н. Косарев